

გაუმარჯოს თავისუფალ საქართველოს!
 გაუმარჯოს საქართველოს
 დემოკრატიულ რესპუბლიკას!
 გაუმარჯოს თავისუფელ ხელოვნებას
 თავისუფალ საქართველოში!

„თეატრი და ცხოვრება“

წლიურად 15 მან., ნახვარი წლით 9 მან. თითო ნომერი—1 მან. ხელის მოწერა მიიღება: თბილისში, ბაზრის ქ. № 20, ალექსანდრეს ბაღის პირდაპირ. თბილისა, რედ. „თეატრი და ცხოვრება“ იოსებ იმედაშვილს.

1918 წ. № 12 კვირა, ენკენისთვის 2 ფასი 1 მან. წელიწადი მეექვსე გამოცემის

ჩ ვ ე ნ ი დ ე ლ ე გ ა ც ი ა ბ ე რ ლ ი ნ შ ი

ს. კეღია, გ. მაჩაბელი, მ. წერეთელი;
 ნ. ნიკოლაძე, ა. ჩხენკელი, ზ. ავალიშვილი.

სანდრო კეცხოველი

ძველი პოლიტიკური მოღვაწე ცისე-კატორღა-ციმბირ-ში ხანგრძლივ ტანჯული, ცხინვალის პირველ ამბოხებაში წამებით მოკლული. (ხი. შემდეგ ნომერში ნ. შერკვილასის მოგონება).

გენ. ალ. გრ. კონიაშვილი
 ანარქიის ჩასაქრობად საქართველოს მტრების წინააღმდეგ შებრძოლ გუბარდიის ერთი ხელმძღვანელი.

საქრო ლატარია

სხვა სახელი არ შემოძლია ვუწოდო იმ ლატარიას, რომლის ბილეთებიც უკვე გამოვიდა და ისყიდება.

ეს არის საქართველოს უნივერსიტეტის ქართული თეატრისა და ქართველ მსახიობთა კავშირის სასარგებლოდ განზრახული ლატარია.

ჩვენი ერის ფართო ნაწილის უკან ჩამორჩენილობის მიზეზი რო მისი შეუგნებლობაა სწავლა განათლებით მოუმზადებლობა, ეს საიდუმლოებას აღარ წარმოადგენს.

და სწორედ ის დარგები, რომლებიც ჩვენში სწავლა-განათლებას უნდა ავრცელებდენ, უმაღლესი მეცნიერობის სხივებს ერში ფანტავდენ, დღემდე არა გვქონდა, ან მოისუსტებდა. ასევე საეალალო მდგომარეობაში იყო ქართული თეატრი, რომელიც წინად მუდამ ნამდვილ მოწამებრივს ეკლის გვირგვინს ატარებდა, ხშირად უბინაოდ წოწიალობდა, ბოლოს თავშესაფარიც დაეწვა და შარახე დრაჩა. ქართველი მსახიობის ბედი ზომ მუდამ სავალალო იყო და ამ სახელის მატარებელი რავენათაც სცენაზე მეფე იყო, ჩვენთა გრძნობათა ბატონი, იმდენად კერძო ცხოვრებაში ჩაწიხლული, ჩამორჩენილი, დაყირიყული...

ამიტომაც ჩვენის ერის გულშემატკივართ მოაწყეს ეს ლატარია, რომ ამ ჩვენი ეროვნული ნაკლის შევსება უფრო ადვილად შევძლოთ და მასში ყველამ მივიღოთ მონაწილეობა.

ვინ გამოსცა ბილეთი? ეროვნულმა საბჭომ, ქართულმა უნივერსიტეტმა და ქართულმა დრამ. საზოგადოებამ მსახიობთა კავშირთან ერთად. ეროვნულ საბჭოს მხრით ხელს აწერს გარეშე საქმეთა მინისტრი აკ. ჩხენკელი, ქართული უნივერსიტეტის მხრით — ივ. ჯავახიშვილი და დრამ. საზოგადოების მხრით — განათლების მინისტრი გ. ლასხიშვილი. მთელი ბილეთი ღირს 25 მან. მესხეთედი — 5 მან.

ვისაც ჩვენი ეროვნულ-კულტურული აღორძინება რაიმე ღირებულებად მიაჩნია და სამშობლო საქართველო გულით უყვარს, — ის თავის წვლილსაც არ დაზოგავს და ხელს შეუწყობს ამ ლატარიის ბილეთების დროით განდღებას. ნუ დავიფწყებთ, რომ ამ ბილეთების კარგადი დინაწილი მომგება ანია!...

ჩვენი სამშობლო

სალათას ძილით შეპყრობილი რომ თავს აიწეეს და წამოდგება, მის გარეშემო საქელხოდ შეკრებილთ არა სჯერათ, თუ სალათას ძილში მყოფი ცოცხალია:

— ეგ მკვდარი იყო, მკვდარი, როგორ აღსდგებაო! იძახიან ერთნი.

— ვაჰი, რა ქელეს მოვცდითო! — გაიძახიან მეორენი.

— ფიქრი ნუ გაქვსო, ისევ წაიქცევა და სულს განუტევებს.

გაჰკვივან მესამენი.

— მაშინ მივსდგეთ და მისი ნამკვდრევი გავიყოთო.

სწორედ ასეთ მდგომარეობაში იყო ჩვენი სამშობლო და დღეს, ფეხზე წამოდგარს რომ ჰხედავენ, უკვირთ: ეგ ხომ მკვდარი იყო და როგორ ისულდგმულეხსო? ხუმრობა საქმე ხომ არ არის, მთელი ასი წელიწადი მიწას გაყრიდენ, სულთანას გიგალობდენ, შენს სახელს თვით შენს შვილებს მუქარით და ათასის მანქანებით ავიწყებინებდენ რა არის შენის მამულდელთით მოეღხინათ და ბოლოს თავი წამოიწია, — ეს ხომ მეორედ მოსვლაა...

და ეს ჩვენი სამშობლოს „მეორედ მოსვლა“ არა სჯერათ ჩვენი ქვეყნის სიკვდილის მონატრულთ, ჩვენი დასამარების მოსურნეთ...

ამიტომაც არის რომ ასე გამძაფრებით ცდილობენ ჩვენი ქვეყნისა და მის მესვეურთა დასამარებას.

როდესაც ასე იქცევა უცხო ხალხი ჩვენი სახელმწიფოს გარეშე მტერი, ეს ადვილად გასაგებია, მაგრამ შენ, ჩემო მრავალტანჯულო საქართველოს სოფლის შვილო, შენ რალა გემართება, რომ შიგა და შიგნტრის ანკესზე წამოიგებნი და შეჰყვირებ ხოლმე:

— დაე, მტერმა გამქელოს, არც საკუთარი ქერი მინდა, არც სამშობლო მწამს, არც ჩემი მიწა-წყალიო...

არა მიწა-წყალს კი ებღალუებები (ღმერთმა მშვიდობაში მოგახმაროს), მხოლოდ საქართველო და საქართველოს მთავრობის სახელით მართვა-გამგეობა კი შენს თავში ვერ შესულა...

— ჰაი, დედასა სად არის ი ტრაქიკის ან პრიტავის მათრახი რომ ერთი ტრემოს არ გადმომაყრვივნებს — ძირს ბატონს არ მომაგონებს და მალა ღმერთს.

—ხომ ამას ფიქრობ?

—ღმერთმა ნუ ქნასო... შემომძახებ და ისე კი იქცევი, რომ სწორად ეს გენატრება.

საიდანა სჩანს?

ეს იქიდანა სჩანს, ჩემო ძმაო, სოფელლო მოქალაქე, დღემდე რომ ყაზახ-ტეტისა გეძახდენ, ხან სად მიემხრობი შენსავე სამშობლოს მტრებს. ხან სად? —ცხინვალშიო, დუშეთშიო, საჩხერეშიო, სოხუმშიო, ბორჩალოშიო, კახეთშიო...

ვინ არიან საქართველოს მტრები? —ყველა ისინი, ვისაც ჩვენი სამშობლოს თავისუფლება გულსა სძმარავს, ვისაც დღე დამ ვერ მოუხენია, როგორ თუ საქართველომ დამოუკიდებლობა გამოაცხადა, თავისუფლად ამოისუნთქა და ჩვენ მართველობის უფლება წაგვეერთო, ყველა ისინი, რომელნიც ჩვენის ქონებითა და ჩვენის შრომით სცხოვრობდნენ —ვაა, შეხე ტუტუტ ქართველებს, ხელიდან როგორ გაგვიფორინდნენ... ვინ არიან ესენი? ხალხი ყლაპია რუსები, კაციკამია სომხები (შოკინისტებზე მოგახსენებთ), თავისი თავის უცნობი ქართველები, ყველა ისინი, ვინც ჩვენის ქვეყნისა და გლეხის ხარჯზე ნებივრობენ. ყველა ამათ საქართველოში ჯერ კიდევ კარგი ადგილები უჭირავთ, ასე იფიქრე სოციალისტობენ კიდევ, ჩვენის სამშობლოს ჰაერით სუნთქავენ და თავზე კაკალს გვამტვრევენ.

ამ შემთხვევაში ყველაზე მეტად ვინ ზარალობს? ზარალობს საქართველოს ერთგული ქვეშევრდომი მოქალაქე.

ვინ არის საქართველოს ერთგული ქვეშევრდომი მოქალაქე?

ყველა ის, ვინც საქართველოს მიწა-წყალზე დაბადებულ-აღზრდილა, საქართველოს თავის სამშობლოდ აღიარებს, მის მთავრობას ემორჩილება, საქართველოს ბედსა და უბედობას იზიარებს,

მაშ ვინა ყოფილან ესენი?

ჯერ უპირველეს ყოვლისა საქართველოს ძველის ძველი მკვიდრნი ქართველნი ყველა კუთხისა: ქართლ-ელნი, კახელნი, თუშ-ფშავ-ხევსურნი, რაჭველნი, გურულნი, მეგრულნი, ლეჩხუმელნი, სვან-აფხაზნი და სხ. ერთობ ამერ-იმერნი, ამის შემდეგ ისინი, რომელნიც საქართველოს მკვიდრნი არიან, მაგრამ სხვა სარწმუნოებას კი მისდევენ: ებრაელნი, ქართველმაჰმადიანნი, კათოლიკე და გრიგორიანი ქართველნი, სომეხნი, თათარნი, რუსნი და სხ. აგრ. ოსნი, ისინი კი არა რომელნიც ჩვენს სამშობლოს საიღუმლოდ ძირს უთხრიან, არამედ ისინი, რომელნიც ძილშიაც კი მღერაიან:

ჩემი სამშობლო საქართველოა,

ლამაზად შენკულ და მოქარგული.

და შეილებსაც ჩასახიან:

საქათველოს შეილი ხარ, შეილო,

იცან შენი ქვეყანა...

დიად, ჩვენი კეკლუცი საქართველო ყველა მის ერთგულ შეილთა სამშობლოა.

საქართველოს ყოველი კუთხის შეილი თუ ერთ-მანერთს მხარს მივცემთ, ერთმანეთის კალთას დავიჭერთ მაშინ გავძლიდრდებით. შეხე მტრები გველივით როგორ ჩაგვისინებენ:

—ვა, ერთი უყურე მაგ იმერლებმა ლამის საწყალი ქართველები ჩაყლაპონ,—გაიძახიან მართლა და ქართველების ჩაყლაპვის მონატრენი: მინისტარი გინდა—იმერელია, კამისარი გინდა—იმერელია, კანდისტორი გინდა—იმერელია... ვაა, მაშ რიდას ქართველები ხართ თუ კი იმერლებს თავს წამოისხამთ...

ხომ გესმით?—განა იმერელი იგივე ქართველი არ არის... ჰაი, ჰაი, რომ არის. მაშ რაღოთ გვაცალტალკვებენ?—იმიტომ რომ ჩვენის დანაწილებით თვითონ ამაღლდნენ.

მახეში აღარ გაება ჩემო ძმაო, სოფლის მოქალაქე.—კიდევ გეტყვი: ამერ-იმერნი ერთი გვარი, ერთი დედამისი შეილნი ვართ; ხომ გაგიგონია ჩვენი სულმნათი აკაკისა:

„ჩონგური საქართველოა,

სიშები ჩვენ ვართ ყველაო,

სხვა და სხვა კუთხის შეილები...

ერთი მათგანიც რომ გაწყდეს,

მაშინვე უნდა შეველაო.—“

მართალია ჩვენი სამშობლოს ყოფა ცხოვრება ჯერ კიდევ ისე არ არის მოწყობილი როგორც მოგვიხდება; მართალია თავისუფლება ბევრმა ისე გაიგო, რომ რაც შეიძლება ბევრი უნამუსობა ჩაიდინოს: უზომოდ ჰყვილიფოს ხალხი, იყაჩაღოს, იაფაზაკოს; აქაო და მთავრობა ჩვენივე „ამხანაგებისგან“ შესდგება და ამხანაგურად გვექცევა ჩვენც „ამხანაგურად“ ვითყვებით, სანამ წყალი მღვრივია; ისიც სწორაა, რომ ჩვენმა ხალხურმა მთავრობამ ჯერ კიდევ ფიცი არ მივალბინა, სახალხო სადილი არ გავიმართა და თითო ჯამფიელაკოვზი არ გავატანა სახლში, ჯერ ხნობით სრულიად ვერ გავანთავისუფლა სიბნელისა და სიღატაკისგან, მაგრამ იგი—საქართველოს მთავრობა მაინც შენი სისხლი და ხორცია, შენთვის მზრუნველი. რომ უკეთესი წესწყობილება მოგანიჭოს...

განა ბავშვი რომ დაიბადება უცებ ფეხზე დადგება? და ჩვენი ქვეყნის მართვა-გამგეობა ხომ ახლად დაბადებულ ბავშვსა ჰგავს. აღამიანის ჯანს რომ სენი შეეპარება. უცებ გაჰქრება? არა განა. და ჩვენი სამშობლოს სხეულს მთელი ას ჩვიდმეტი წელიწადი რომ შხამი ეწვეთება განა უცებ გამოეცლება?

ჩვენი სამშობლო თუ ქრისტეს უწინარეს საკუთარი სახელმწიფოებრივი ცხოვრებით სტკბებოდა, მას შემდეგ თიოქმის ორი ათასი წელიწადი თვით გამგებლობდა, და ოქროს ხანაც კი შევქმენით, დღესაც ასე იქმნება, ოღონდ შენ მეტი შორსგამჭერტლობა, მეტი მუყაითობა, მეტი თვითმოქმედების უნარი გამოიჩინე შენი სამშობლოს-საქართველოს საკეთილდღეოდ.

იოსებ იველაშვილი

ქართული საეკლესიო გალობა

ჩვენმა ბეატულმა საქართველომ, უკუღმართი რუსეთის უღვთო და წაწყმედილი მადაგახნილობით დამოუკიდებლობა დაკარგა. წარსული საუკუნის განმავლობაში მონობის უღელს ქვეშ გვატარა. ჩვენი ყველაფერი კულტურული დარგი საფლავის კარზე მიაგდო. უხსოვარ დროიდან, წმინდა მამათაგან კრების დადგენილებით დამტკიცებული ჩვენი ეკლესიის დამოუკიდებლობა, ავტოკეფალია მოსპო, და ჩვენი უფლება მოსილი ეკლესია, მის (რუსეთის) უფლებებო ეკლესიას დაუმორჩილა და ვინ იცის რა უცნაური ძალმომრეობა არ იხმარა. მარა, ნამეტანმა ატროკებამ და უღვთო მოქმედებამ იგი დასცა...

თქმულება გამართლდა: გზა ნაგზურს და წყალი ნარწყულსო.

ჩვენმა ქვეყანამ კვლავ იხილა სინალიე. სამეფო აღზდგა და ეკლესიის ავტოკეფალია განახლდა. ასრულდა ნატვრა ქართველთა. ჩვენი სიხარულის ბოლო დაუსრულებელია.

ჩვენი უღირსი შვილების მიხლა-მოხლა დროული და გარდამავალია. ლობიო რომ იხარებება კაკლები ირევიან ქურტელში, მაგრამ როცა მოიხარებება, კაკლები ერთი მეორეზე დალაგდება... წყალნი წარვლენ და წამოვლენ. ქვიშანი დარჩებიანო.

ახლა საჭიროა ჩვენის მხრით ყოველგვარ კულტურულ დარგში მუშობის გაძლიერება, რომ წარსულ უკუღმართ დროს მოუწყობელი და შეფერებული გამოაწყოს და რიგში ჩააყენოს. ყოველგვარი ჩვენი გადარჯულება გადმოარჯულოს და გააქართულოს.

ჩვენს ეკლესიაში, ზადლომა დმერტოს, წირვა-ლოცვა ქართულად სრულდება, არ დაგვიწყებია იგი. მაგრამ, გალობის შესახებ რა ვთქვათ? იგი აღგვიღა ჩვენს ეკლესიებში მხოლოდ ნახსია მისი. ქართველი ეკლესიისთვის, და ქართ. ყურთათვის შეუსაბამოა იგი. ქართველთა გულსა და სულს ვერ სწვდება-იგი მოსწონს მხოლოდ ქართველთა გადაგვარებულ ყურსა და გულს. ამ დარდს ჯერ ჩვენს განახლებულ ხანაში არავითარი ყურადღება არა აქვს მიქცეული.

ორი თვის წინეთ, ყ-დ სამღვდლო ქუთათელ მიტროპოლიტმა ანტონიმ გადაწყვიტა, რომ ყოველგვარი საშუალება იხმაროს ამის შემობრუნებისა და მშობლურ ნიადაგზე დაყენებისთვის; დაბეჭდა მოწოდება გალობისათვის გულშემატკივართა, საპატო პირთათვის იწვევა მათ სათათბიროთ რა აერჩიათ კომისია ამ საქმის კეთილ დასაგვირგვინებლათ. მაგრამ ჩვენი ქვეყნის ათასგვარმა მიხლამოხლა შეაჩერა ღრობით და დაბეჭდილი მოწოდებები ჯერჯერობით უმოძრაოდ აწყვიდა (ეს იყო ბათუმის დაცემის დროს).

ასეთივე მოწოდება ჩვენ წავიკითხეთ „საქართველოს 153-ის“—ში, მაღალ ყოვლად უსამღვდელესის თბილელ მიტროპოლიტის ლეონიდისი, რამაც ჩემში მეტი სიხარული გამოიწვია, მით, რომ გალობის აღდგენას კიდევ ყოლია გულშემატკივარი პატივცემული ბ. ბ. ი. გ. ივანიძის და მ. გ. მაჩაბლის სახით და იმედი ორკედლება, რომ ქართულთა საზოგადოებაში კვლავ მრავალი აღმოჩნდება ასეთი დამხმარე... მაგრამ თუ როგორი სახით და რა წარმატებით განხორციელდება ეს, საქმე ამაშია.

ჩემი ღრმა რწმენით, საეკლესიო გალობას არავითარი ჯიჯგნა არ უნდა დაუწყოს ვინმემ გადაკეთების სახით. ჯერჯერობით იგი უნდა აღსდგეს იმ წესით და სახით, რა განვითარებთაც იგი იყო, როცა ჩვენი ყველაფერი ჩვენობდა და უცხო ხმებით არ იყო იგი აფორიაქებული, ხანამ ის თავის სისრულით აღდგებოდეს, უნდა დარჩეს იგი საზნინი, სადაც სამს კაცსაც შეუძლია იგი იგალობოს სასიამოვნოთ და თუ გნებავთ ასსაც. როცა ამ ნამდილ ქართულ კილოკავებს თვისი ეროვნული თვისებით შესწავლის სიმტკიცით ჩვენი დღევანდელი გალობის გადაკეთების მოსურნე კომპოზიტორი (მე სახეში მაქვს მთელი საგალობლები, რომელნიც არა ერთი და ასია და არა მარტო წირვის გალობა), მაშინ შეეძლება ჩვენი გალობის გადაკეთებაში სამახურის გაწევა, მაგრამ აქაც საჭიროა სიფრთხილე. დამწერნი, ორისამი კარგათ განსწავლილნი მუსიკოსნი უნდა იყვნენ და არა ერთი რომელნიმე თავის ჯინის და გემოს შემსრულებელნი. ასეთი სიფრთხილე მიტოვანა საჭიროა, რომ ჩვენს გალობას არ დეკარგოს თავისი ნაციონალური სახე. ხშირად, ოთხ ხმაზე და წესის დროს ზოგ მუხლებს კვეცენ, რომ მეოთხე ხმას შეეწყოს და ამათი ქართულ ხმებს ეკარგება თავისი სახე და როცა ასე ხდება, ის გალობა ქართული აღარაა. ქართული გალობა ქართველის სულსა და გულთანა შესისხლხორცებული და თუ ისე გადავქმენით, რომ, ის ხალხმა თავისთ ვეღარ იცნო, ეს გაკეთება კი არა გაკეთებულის სიკვდილი იქნება.

დღევანდელი ჩვენი განათლებული საზოგადოება და მასთან ჩვენი კომპოზიტორებიც ევროპის ყაიდაზე სჯიან, მათი ყურთა სმენა სლავიანურ ხმებზეა უფრო შეჩვეული და არა ითქმის, რომ სლავიანური ხმები უფრო არ მოსწონდეთ ერთსაც და მეორესაც. ამ მხრივ ძალიან დაკვირება მართებთ, რომ ეს ეროვნული დიდება, ერის სიმდიდრე გაკვეთების მაგიერ არ წარგახდინოთ.

დეკანოზი რ. ხუნდაძე

მხნეობის ღანღი

ოცნებით ხან შენთან ვსარობ, ღანღს მივეყვები წარსულ დღისას.
ღანღს მივეყვები წარსულ დღისას, მძალ მთაში მობინავეს.
ხან კი გუელსა სევდა იპურობს, წუთებს ვითვლი სიტოცხლისას.
წუთებს ვითვლი სიტოცხლბსას. სევდა თვალში ცრემლებს არსევს.

შენი თვალი, ვნებით მთვრალი, მეღანდება ღამის ფერად.
მეღანდება ღამის ფერად, და შიტრემლებს დაღვიფ თვალებს.
ვსტირი, ვგოდებ, შეგებს არ ვგრძნობ, ჩამოყვებითელი სანთლის ფერად
ჩამოყვებითელი სანთლის ფერად, ნეტამც სულა რად ვაღალებს...

არ შორდება თვალთა სევდას უიმედო შავი ღანდი,
უიმედო შავი ღანდი, უფერული ვარსკვლავთ გუნდი.
მინდა სევდა ზვიცილო, გადავიხიო გულზე მანდა,
გადვიხიო გულსე მანდი, შეგასა კოსოფ დამობრუნდი ..

ოცნებით ხან შენთან ვსარობ, ღანღს მივეყვები წარსულ დღისას,
ღანღს მივეყვები წარსულ დღისას, მძალ მთაში მობინავეს..
ხან კი გუელსა სევდა იპურობს, წუთებს ვითვლი სიტოცხლისას.
წუთებს ვითვლი სიტოცხლისას, სევდა თვალში ცრემლებს არსევს...

ზაირა

მარიამ მის. გიგოშვილისა
ქართული სცენის მოყვარე ათი წე-
ლიწადია, ქართ. სახალხო სცენაზე
მუშაობს. უკანასკნელი ოთხი წელი-
წადი თათრულ ოპერეტ „არშინ მალ
ალან“-ში გულჩორას როლს ასრუ-
ლებს. ამ უამად მძიმე ავადმყოფია.

უ ვ ა ვ ი ლ ი

ერთხელ კიდევ, ც.ს ტატნობზე,
მაუწვდინეს ვარსკვლავთ-მოვარეს,
მოკრძალებ-თ ჩუმი კოცნა..
შორდებოდნენ ჩუმის მალვით,
მათ მზის სვლაში ცრემლი ღვარეს,
მზემ სხივებო ამოსტყარცნა!..

ჩაეკონა ვარდ-ყვავილებს,
მათზედ შჯდაჩი ნამი ცვარი
დაამშვენა ოქროს მძვად...
მის ნათელში ვარსკვლავ მოვარე,
დაილიენენ ცრემლთა ღვარით,
დაილიენენ ცვად... ცივად...

ერეკლე ყანჩელა

ჩემი სიმღერა

სიტოცხლე მსურს, მონობაზე ფიქრებს აღარ უნდები,
აღსდგა გმირი ამირანი, დაამსხვრია სუნდები
საფლავის კარს მიტანილი ბრძოლისკენ ვბრუნდება.
ვბრძვი, თუმც ვარს მარტყია მესაფლავეთ გუნდება;
სულთათანას გალობა, მოზარეო მოძახილი,
გვიან არას, შორს ჩემგან, ხელი მაპურია მსხვილი.
ღირსეულათ გზას ვიკვლევ თვითარსება მწადია
ჩამომესსენ ქვემძრმო დედინაცვალ გაღია!..

მუშა არ. ხაფთასი

ვანო გიგოშვილი

მთარგმნელი თათრულ ოპერეტების „არშინ მალ-
ალანის“ და „მაშტი იბადისა“. თვითგანითარე-
ბული. მისგან ნათარგმნ ოპერეტებს პროვინცია-
ში სდგავენ მის ნება დაურთველად. ამიტომ აცხა-
ბებებს, არავის ნება არა აქვს ეს პიესები ჩემს ნე-
ბა დაურთველად დადგასო.

ს ა ხ ლ მ ა ზ დ ა მ ვ ე რ ლ მ ბ ი

რ. თუხუცაძე

(დავით ჩხეიძე)

მოლოზანი და მზე-ჭაბუკი

მიყვარს, სატრფოს შორეული ძახილი... მიყვარს ღამისა და დღის შეყრის წამი. ინნიბალის კრეტსაბმელი არც კია აწეული, რომ გავეშურები ხოლმე ქალაქ გარედ, ცვიღვარ სერზე და იქიდან უყურებ ცოცხალს სურათს ღდე ღამის ტრფიღლებისას...

ღამეს ვადარებ ცხოვრებისგან განდგომილს მოლოზანს, რომელმაც არ იცის სიგიჟე-ჟე, არც სიცილი, არც სიტკბოება ხორციელი ტრფობისა...

აი, ამ ღამე-მოლოზანს შეიყვარებს მზე-ჭაბუკი განთიადი... შეიყვარებს მზე-ჭაბუკი და გაუფაზანის უსტარს შუქურ ვარსკვლავის ხელით. რა საძიჯნურო ლექსები არა სწერია შიგა...

წაიკითხავს თუ არა მოლოზანი ათრდოლდება შიშისაგან... ათრდოლდება მთელის თვისის ქალწულებრივი ბუნებით და გაფითრდება... ტუჩის ფერი დაეკარგება...

განთიადს უფრო უცხოველდება ტრფობა. უხშირებს წერიღების წერას...

მოლოზანს ტანჯვა ეუფლება... შიშნეულობს: განთიადი საამო რასმეს არ მიპირებდესო...

მაგრამ შიშთან რაღაც უჩვეული გამოუთქმელი გრძნობებიც ეღვიძება...

თან და თან უჩინარი ძაფები ებმება მისსა და განთიადს შორის...

მართალია, ეს გრძნობა ჯერ გაურკვე-

ველია, უსახო, მაგრამ საამო, იღუმალი ზილი მოისძის უცხო, განუცდელ გრძნობის გვრტისა.

მოლოზანი სწუხს, როდესაც განთიადი დაუგვიანებს უსტარს. მაგრამ საკმარისია გამოჩნდეს შუქურა, რომ მოლოზანმა შუბლის კოპი შეიკრას... განგებ აიძვაროს... თავის მოკატუნება ხომ ქალების ნიქია... ის ხომ მათი უბადლო თოღსმეა მამაკაცების თვალების ასახვევად... ჯამბაზურად დასამარცხებლად...

აი, შათირნიც აახლა მზე-ჭაბუკმა—მთიების მუზარადით დაგვირგვინებული შათირნი...

აი, თვითონაც მორქმით ამოიხედა მისი მწვერვალიდან...

—ნუ, ნუ ჰთრთი გენაცვალე!.. ერახელ, მხოლოდ ერთხელ მსურს შემოგხედო...

ვიშ, რა მომზიბლავი, რა წარმტაცი რაზა ჰყოფილხარ!..

გულიკო, გულიკო! რომ იცოდე რა რიგ მიყვარხარ... ჯერ არც კი მენახნე რომ შენი ეწეხი გულში მქონდა ჩაკვესილი... ხან მაკენესებდა და ხან მანეტარებდა...

ჩემს სიზმრებში შენ, მხოლოდ შენ რყავ გაზაფხულის დედოფლად... შენმა ტრფობამ შემექნევინა უამრავი სიყვარულის ზღაპრები...

ამ ზღაპრებს საბრალო ადამიანი-მგოსნები მარადის ამღერებენ თავიანთს ქნარზე...

როგორც კი მიმეძინება მათი მწვერვალეზზე-იგინი ნაბ-ნაბით მომიახლოვდება, მზარავენ შაირ-სიმღერებს და თავიანთად ასაღებენ.

წამოღო ჩემთან, საესავო!.. წამო ჩემს ბურჯზე!..

იქიდან გადმოცხედოთ ტურფა ბუნებას... სხივების ყაყჩოებით დავამშვენოთ არე-მარე...

წამოღო ჩემთან და შენ შეიქმნები ქვეყნის თვალი... ყველა შენ დაგიწყებს ქვეათა ქებას...

ნუ, ნუ ჰყოყმანობ, გენაცვალე, ნუ...

რა არის აღთქმა, მოლოზნად აღკვეცა?..

რა საჭიროა ლოცვა მწირული?..

ვით შეიძლება აქ არსებობა?..

აქ სინესტეა... სიყურსეა... აქ სიბნელეა გაუთენები... აქ ობი მოეკრება ყოველ-გვარს სწრაფვას... აქ ჟანგი ჩაჰკლავს ნაკურთხს ეშხს სიცოცხლისას... (დასასრ. იქნება)

ღ ა მ ე

ასადამოვდა. თუმცა მზე ჩაიწურა, მაგრამ მის უკანასკნელი სხივები ჯერ ისევ ცის აწითლებულ ლოყებს ეაღერებოდა, როდესაც მრავალ ტოტებიან მუხამ მელანივით შავი ნოხები გაშალა თავის ქვეშ და ბინდი დაასადგურა. წამოიპარა ბინდი კლდის ნაპრალიდანაც, წნულ ღობებს ჩაპყვა, ბუჩქებში შექონძეულად გაიშალა და მუხის შავ ნოხებამდის მიადწია. ღამის ფრინველის ფრთების ფართხუნით შეშინებული ბაჭია, ყურების პარტყუნით სკუპსკუპით ბუჩქნართა მუქ ბადეს მიეშურა, მიიშალა. დასავლეთ ათჯერ ისევ უნაბის ფერცაზედ, საღამოს ვარსკვლავი აკაშკაშდა. მიუხრდა ასე, ტბიდან წამოწეული ნისლი მინდორ-ქალღებში გაიქეცა, ნედლ ბალახს სინოტიე გაჰოსცა. ბინდი გამუქდა, ბინდი შედედდა. ღამეა, ღამე...

კლდის ქიმბა დაღრეჯილ ას წლოვან კაკლებმა და მუხებმა რაღაც ფანტასტიური სილუეტები შეადედეს. ბუმ ტყეს გაპყვირა; ტყეში ვიღამაც გადიხითხითა. მალე ჭინკებიც ბუქნას გამართვენ, ტყის პირას ციციანთელებმა თვალბუქინა გააჩაღეს. მისტიური თრთოლა გაჯდა ძარღვებში. ცის ტატნობისაკენ აწოწილი ვერხვები ერთმანეთარი რაღაცას დუღუნებდნენ; ჯადოსნურ ზღაპარს თუ ამობენ! გრილა, სიომ ეხლაც არ მოისვენა, ტყიდან ჩამოისინა, ჩამოუთამაშა ბუჩქნარებს, რაღაცა წასჩურჩულა მათ და ცელქათ გაინავარდა მინდორს დანამულ ყვავილებსაკენ. ბუჩქები შეტოკდნენ, აშრილდნენ; ნიაგის მოტანილი ჭორიერთმანეთს გაუზიარეს, გაშტერდენ, ჩასთვლიმეს. ცნობისმოყვარე ლერწმებსაც უნდოდათ რამე გაეგათ, თავი დაჰხარეს ბუჩქებისაკენ, მაგრამ რაკი ვერა გაიგეს რა, თავი გაიქნ-გამოიქნიეს ცახცახით და ცისაკენ აიწოწნენ. ცა მოკირწყლულიყო მნათობთა რაზმებით. ღამეს სთვლემს ღამეს სძინავს ვარსკვლავთ უსიტყვო ლეგენდა-ზღაპრით

მიბნედილს. ეს არის ერთი იმ ღამეთაგანი, როდესაც ადამიანი უფრო და უფრო გრძნობს სულის სიმარტოვეს, თვის უმწეო მდგომარეობას ყოველად შემძლე ბუნების მარტოა ადამიანი ამ დროს, ყველა ღამის შავი ხავერდოვან ძოწეულშია გახვეული, იგი არავის ხედავს, მხოლოდ გრძნობს თავის სულის კვეთებას, თავის არსებას. ეყურება თავის გულის ყრუ დაგილუგიც. ეს იმ ღამეთაგანია, როდესაც ადამიანს სწყურის მეგობარი სურს მახლობელი, აზრების გამზიარებელი, სწყურს სიყვარული... სწყურს ვინმე, რამე; ეძებს ვიღაცის თბილს ხელს... მაგრამ ეგებ ყველა ეს ღამის ბრალია? თორემ ადამიანი ხომ მარტოა მოზილა ქვეყნად და არა მეგობრით? დიად, მარტო!

მარტო იყო მაშინ, მარტოა ეხლა დამარტოკა ამოუა სული, თუნდ ეხვიოს მას ვარსკვლავი უმრავლესი მეგობრებიცა... შარაზედ თხა თავის ქნევით მოაპაკუნებს ფეხებს: უცებ შესდგა, წვერები გააცანცარა, ისკუპა და დაიტბა, გაიქცა კუნძის დაშინებული—მგელი ეგონა. გაკურცლა თავის ამფონების საქებნელად.

ეს იმ ღამეთაგანია, როდესაც ტყეში დარჩომილთ აპრიალებული ტკაცუნა ცეცხლი თვის გარშემო ერთმანეთს შეაჯგუფებს სოლზე. აქ ცეცხლის ირგვლივ სჯიან, ბაასობენ, ერთმანეთს გულს უშლიან, მუსაიფობენ. ირგვლივ ხავერდოვანი ღამეა გაღრმავებული. ღამის სიღრმეში მგლები დაწანწალებენ, ყმუიან, თვალებს აელვარებენ... ცეცხლთანკი თბილა კარგა, ზღაპრებს ამობენ. ცეცხლი ხალხს აერთებს წყვილად-ღამეში ალიონის მლოდინში.

რა მშვენიერია ღამე, რა მისტიური მყუდროებაა გამეფებული. ციციანთელები ჯერაც არ მოქანცულან თვალბუქინას თამაშობით. ბუ კვლავ გაპყვიოს!..

მილოზი-მიშა ლომიძე

ს ა ლ კ ი ი (სახერის გმირს გამყრელიძეს)

შენ მამაპაპის სული გამკობს, მიტომ ხარ გმირი; მან ბრძოლის ხმაზედ გაიღვიძა, დაჰკრა საყვირი და მოუწოდა შენებრ გმირებს, იხსნას მამული, ქარაველსა ოფლით მონაგარი, სისხლით ნამული!.. ეგ მთა-ველები, ციხე-კოშკნი, ძველთა-ძველები, წარსულ ბრძოლების მოწამენი, უტყვი მთქმელები, ხმა იღუშალით ეგეც გვიხმობს, გავხდეთ. მცველები, ვიხსნათ სამშობლო წინაპართა ბრძოლას ველები! სირცხვილი იმათ, ვინც ვერ იცნო მშობელი არე, და ვ ნ ც თვის მოძმეს გაუთხარა შავი სამარე, ბრძოლა მათ მკვეთრი და მედგარი, დაუნდობელი; ალაში გმირებს, დაღუპულთ-კი შესანდობელი!..

მუშა მის. დევაძე

„ცხრა ბარათი“ დან

აღბად, ზოგიერთ დიანტერესებულ პირთ მოეხსენებათ, რომ ამას წინაღობის თბილისში, ფიქრისგორის გადასწვრივ, გარდაიცვალა ერთი ახალგაზდა ცირა: ს. ჯ. მის ხელნაწერ რვეულში „დღიურების“ გარდა, აღმოჩნდა უამრავი წერილი ერთი ჩვენი მოზარე-მგონისა. ჩვენ ამ ხელნაწერიდან ამოვარჩიეთ მხოლოდ ცხრა ბარათი. ყველა კი იმდენი იყო, რომ ერთად რომ შეგვეკრა თექვსმეტ კარონ „ყარამინას“ აღმეტებოდა თავის სიმსუენით. ეს ცხრა წერილი, რომელსაც მაინც და მაინც არა აქვს ინტიმიური ხასიათი, გაუგზავნეთ ავტორს და შევეკიხეთ: ნებას გვრთავს დაგვებოთ თუ არა? პასუხი მივიღეთ. წერილის ქიმზე ეს მიეწერა: „დაბეჭდეთ რა! გრიშაშვილი.“

რედ.

—, კარგი ხარ მგონათ, კარგი მგონათ ერთი ცუდი ჩვეულება გაქვს: ჯიუტი ხარ! თავიერძი აასხავ ხოლმე ქედმაღლობის გულქანდას გორაობის ყაითანზე და იქიდან ერთი მძივიც კი არ გემეტებათ სხვისთვის“ —ოი შენი წერილი, ჩემო კარგო, ასე თავდებოდა. მაშ მომისმინე.

რასაკვირველია, შენი ბარათი ეხება ჩემ მიერ ჩემი ლექსების კითხვას.

კეთილი და პატიოსანი!

და ამ ამონაწერ სიტყვებით კი იმას მიკვირებთ, რომ მე სცენაზე იშვიათად ვკითხულობ ჩემს ლექსებს და თუ ვკითხულობ, მაშინაც კი რაღაც ორიოდე ლექსს წარმოვსთქვამ ხოლმე.

ხომ ასეა? არა?

ჰმ! „ეშხი“ იცი რას ნიშნავს?

რუსულად ამ გრძობას „ნასტროენი“ ეწოდება მგონი! მე კი ქალაქელი ბიჭი ვარ და მოდი „ეშხს“ დავარქმევ.

ოო-ო! ეშხი? ეშხი პირველი საქმეა!

ჯანი რა კარგია „ეშხი“ და! თუ აღამიანს ეშხი არა აქვს, მორჩა, იმისი გაფოთლილი ხე ვერავითარ ნაყოფს გამოიტანს.

იქნება მითხრა: „შენ რა ნება გაქვს შენს თავზე იფიქრო, შენ ჩვენ გვეკუთვინო“ და სხვა...

აი, უცნაური კითხვა—ვინ ფიქრობს მერე?

მე რომ ჩემს თავზედ ფიქრობდე, შენმა გაზნამ, ლექსებსაც კი არ დავწერდი! და...

ლექსის წერაც ხომ ერთგვარი ავადმყოფობაა!

რაკი ეს პოეტობა თუ რაღაც ჯანდაბა და დოზანა—ღმერთმა სასჯელად მიბოძა, მეც ვიხდი ამ ყავლ-გაუსვლელ ცოდვას.

მაგრამ მომისმინე:

მე როცა სცენაზე გამოვდივარ, პარტერში უეჭველად ერთი ვინმე უნდა მყავდეს. სულ ერთია ეს, ვინმე“ გვირგვინოსანი იქნება, თუ ჰაშნიკ-აუღებელი.

უკანასკნელ საღამოზე კი ასეთი „ვინმე“ არა მყავდა პარტერში და მაშასადამე „ეშხიც“ აღარ იყო.

უეშხოდ კი თვით ანტეპრისტე რომ ჩამაცივდეს

თავის ტარტაროზებით, ლექსს ვერავინ ვერ მათქმევი-ნებს ძალათი.

ასეა და რა წყალში ჩავვარდე, ჩემო.

აბა, მე რა ვქნა, რომ მგონათი ერთისთვის კითხულობს და მრავალი კი სტკებდა?

წავიკითხე ორი ლექსი. უგულოდ წავიკითხე. ჰაი-ჰარად. ნაჩქარევად. თითქოს ვცდილობდი, რომ რაც შეიძლება ჩქარა დავშორებულყავ პარტერს.

თქვენ კვლავ გსურდათ ლექსები... მე კი უჯია-თობა გამოვიჩინე და აღარ „გალირსეთ მძივი გულქან-ლისა.“

ხომ?

საქმე არც აგრე გახლავს და! კვლავ რომ წამე-კითხა ლექსი, ეს ოხერი ეშხი აღარ მექნებოდა და უეშხოდ ლექსის წაკითხვა კი ცოდვაა ხელოვნების წინარე. ლმერთმანი ცოდვა!

მე ვიცი იტყვი: „ჰაიდაჰაი! დიალ! როგორ არა;

ის ორი ლექსი რომ მოეწონა ყველას და კვლავ სურდათ შენი ნახვა, სჩანს ეშხიც გქონდაო.

აჰ, არა, არა! აბა გულნარას ჰკითხე; იმას ბევრ-ჯელ გაუგონია ეგ ლექსი-და ის გეტყვის რომ არ იყო ჩემებურად დამარცვლული!

გარდა ამისა მე რომ სცენაზე ლექსებს ვკითხულობ, უამრავ გრძობას ვხარჯავ. ვიღლები. რაც გრძობა მაქვს თქვენთან ეტოვებ, მე კი დაღუპული გავდივარ სცენიდან.

„აი მიზეზი სულ ჩემო, აი მიზეზი,“ თუ რატომ ხშირად არ ვეწვევი ხოლმე ჩემს საყვარელ სცენას.

ყვირაობა, გეხმის, ყვირაობა!

ჩემო გოგონა! მე ხომ მსახიობი არა ვარ, რომ სცენაზე სხვისი ტანჯვით ვავიტანჯო, ავკაემუნდე სხვისი კაენით, შევეფერიანდე სხვისი ღიმლით ან-და ავლი-ტინდე სხვისის ალერსით.

მეცა მაქვს ჩემი „დეღვა სულისა,“ მეცა მაქვს ჩემი საკუთარი გრძობა, რომელსაც ვერ ვაძგერებ „ძალდატანებით!“

თქვენ—საზოგადოება—ფიქრობთ თქვენს დატკობაზე და ოდესმე დაფიქრებულხართ, მგონის ტანჯვაზე?

მე მინდა ჩემზედაც იფიქროთ ხოლმე ხანდახან.

მე ხომ არ შემძლიან: გატეხილ სულით თუ მოთენთილ გულით წარმოვსთქვა ლექსები სცენიდან, მხოლოდ იმიტომ, რომ ეს „თქვენა გსურთ!“ და ჩემის უსატრფოოდ მდგომარეობით თქვენს სტრფოთათვის აგაგზნოთ მე თქვენი მარაო არა ვარ რომ ნაძალადევი გენებათა-დეღვა ვაგვიგრილოთ!

„ნუ იყოფინ აგრე, ნუ იყოფინ!“

რაც გსურს დამავალე, რაც გსურს მიკვირე, მაგრამ უეშხოდ სცენაზე ლექსის წაკითხვა კი—ფასი არ შემძლიან. ჰო, არ შემძლიან! არ შემძლიან, არა! არ შემძლიან-მეთქი! ღმერთმანი არ შემძლიან! ახა, ღმერთო ჩემო, არ შემძლიან და რავექნა?!

რაფ. ალ. ივანიცკი (რ. ინგილო)
საინგილოს წარმომადგ., საქართველოვ. საბჭოს წევრი, პუბლიცისტი

გიორგი ნიკოლ ძე ნიკოლაძე
ვატრობა-მრეწველობის მინისტრის ამხანაგი

ხან ხოელი
ადერბეიჯანის მთავრობის თავმჯდ.

(Handwritten signature)

ო ც ნ ე ბ ა

სიერმიდანვე დაფსტირდო ჩემს სამშობლოს, მონურ მხარეს,
მისი ხვედრით ვიტანჯოდო, მზეს ველოდო მოედვარეს,
და დაფფრენდი ცის სივრცეში, ვშორდებოდი ტურფა მდელოს,
სად ოცნებით მე ვზაბედი თავისუფალ საქართველოს;
და იქ მხოლოდ განვიცდიდი წუთიერსა სიამაუეს,
იქ ვხედავდი ქედმოღერილ ქართველ გმირებს მოამაუეს.
და იქ იყო ჩემი ბინა, სამლოცველ ჩემი ხატი,
ფრთა გაშლილი საქართველო, ოცნებითა დახასატი ..

ა ღ ფ რ თ ო ვ ა ნ ე ბ ა

განგებითა საქართველომ მტრები თვისი კანიშორა,
ამირანმა ბორკილები დაღეწა და მოიშორა,
აღსდა მკვდრეთით საქართველო, ხმა მომესმა ძირს შიწიდან
და მეც ღადი, ფრთა გაშლილი, გადმოფეშვი ცის სივრციდან.
შევიფეცე სისრულით საოცნებო ჩემი ფრთების
და განვშორდი ტკბილ ოცნებას, ამიცხადდა იმედები .
რა ვიხილე ტურფა მხარე მდეღვარე და მოამაუე,
განვიცადე სიტკბობა და უბედური სიამაუე.

მ წ უ ხ ა რ ე ბ ა

მაგრამ დახეთ მუხთად ბედსა, ახა იმას რა უწოდო,
ან ჩემ გუღსა, დადაგუღსა, მე რა რიგათ მოუწოდო...
ძმა ძმის სისხლში ხეღებს ისფრის, დაგვდგოზია შაფი დღენა,
დარევიან ერთმანეთსა გონ დაკარგულ ქართველო ძენი...
ღმერთო, ღმერთო! რასა ვხედავ, ან ამ დროს რათ მოგესწარა,
ნუ თუ მარად უნდა მტანჯო, სიერმიდანვე გულ დამწვარი?!

ღელაქალაქი.

ვარლამ ჩლაიძე

პოლკ. ავტ. აბესაძე

(Handwritten signature)

საქართველოს წარსულიდან ისტორი-
ულ წერილების მწერალი, ქართულ
ურნალ-გაზეთების თანამშრომელი და
შეგნებული მამულიმეღი მხედარი,
დარიალის ხეობის კარის ოცველი
რახმის უფროსი ბოლშევიკთა შემო-
სევამდე, რომელმაც შირველად წინ
წამოწეული ბოლშევიკები ძალზე და-
ამარცხა. ამ ვაჟად სამსახურიდან
გადაუქნეულია და შინაურულად და-
ტოვებულა. თხოულობს სიმართლის
ადგენასა და გასამართლებას.

საქმის საინსტრუქტორი

სახელმწიფო სახელმწიფო შიო, ასეთია კერძოდ მწერლობა და საზოგადოთ ხელოვნება. ჩვენი სახელმწიფო ჯერ კიდევ მონობის კირთებს ჰზიდავდა, მწერლობა შეხუთული იყო და ხელოვნება დახუნდული, რომ ჩვენმა სამშობლო სცენამ და კალმის ეზობისებურად ხმარებამ თვისი ჰქმნეს: ქართველობაში შეიტანეს თვითცნობიერება, სოციალური და ეროვნული აზროვნება მოამზადეს, ხალხს სამშობლო და კაცობრიობა შეაყვარეს.

და თუ ჩვენის კუთხის მიყრუებულ ადგილებში ჯერ კიდევ ველურობა უფრო სჭარბობს, ვიდრე ადამიანობა, თუ ეროვნული და კაცობრიული თვითშემეცნება უფრო მცირეა, ანუ სულ არ მოიპოვება, ეს მხოლოდ იმიტომ რომ მწერლობა ხელოვნების სხვის იქ ჯერ კიდევ შეუშუქებია მიუხედავად ყველა ამისა, ჩვენმა მწერლობა-სცენამ ჩვენს მონობის ხანაში ქართველ ერს მაინც სამსახური გაუწია და ეს არვის არ უნდა ავიწყდებოდეს ნამდვილად-კი რა ხდება?! ჰხდება ის, რომ დღეს სწორედ ეს დარგია მივიწყებული: თითქოს არავინ ფიქრობს ჩვენთვის საჭიროა თუ არა დრამატულ-მუსიკალური ხელოვნების გაძლიერება, განვითარება!.. არავინ ფიქრობს საჭიროა თუ არა დაბასოფლებში ლექციების და ბუნდოვან სურათებთ სახალხო საუბრების მოწყობა...

ყოველივე ეს საჭიროა ჩვენის ერის ას ღორძნებლად და გასათვითცნობიერებლად, რომ ხელახლად არ შევიქმნეთ მომწმენი იმ ძმათა შორის სისხლის ღვრისა ჩვენს ქვეყანაში რო მოხდა. არც ერთი დარგი კულტურისა და მეცნიერებისა ისე არ განაპეტაკებს ადამიანს, ისე არ აამაღლებს ყოველ მხრივ, ვითარცა რიგინად დაყენებული სასცენო ხელოვნება, მხატვრული მწერლობა, ეროვნული მუსიკა და საერთოდ ხელოვნება.

მეორეს მხრივ ჩვენის ხელოვნების ას, პარკუზი იმდენად გაფართოვდა, იმდენად

გამრავალსახვედა, რომ აუცილებლად საჭიროა მისი მთავარი გამაერთიანებელი და მცველი მმართველობა.

ამიტომ, როდესაც ჩვენი ზოგიერთი სახელმწიფო მესვეურნი ჯერ კიდევ იმაზე კამათობენ — ხელოვნების დარგს ცალკეუწყება მივანიჭოთ თუ განათლების უწყებას მივაკოსოთო, მწარედ გვეცინება. ჩვენ არა ერთგზის მოგვითხოვ არამე ამ დარგს ჩვენს სამშობლოში განსაკუთრებული მართველობა უნდა მიენიჭოს და შეიძლება იმდენი სკოლაში ვერ შესძინოს პირველხანად მაინც, რავდენსაც შესძლებს სცენიდან წარმონათქვამი ცოცხლი სიტყვა, სცენაზე განსახიერებული ცხოველი სახე სულსა და გულის განმსპეტაკებული სიმღერა-გალობა...

მაშ ჩვენი სახელმწიფოებრივი მათნი, ნუ გადაელობებიან საქართველოს ხელოვნების ცალკე სამინისტროს შექმნას: ჩვენს ხელოვნებას ამის უფლება წარსულმა მიანიჭა, აწმყომ უნდა განუმტკიცოს...

მის შესანახ ხარჯებზე ლაპარაკიც კი მეტია: თავისი სახსრითაც რომ ვერ ირჩინოს თავი, სახელმწიფო ხაზინა მაინც მოვალეა გაუძღვეს.

ეს წერილი დაბეჭდად გაშვებრილი იყო, როდესაც ეროვნულ საბჭოს ხელოვნების კომისიამ გადასწყვიტა, დაარსდეს „ხელოვნების მთავარი გამგებლობა.“ იმედია, ეროვნული საბჭო ამის კანონ-პროექტს დაამტკიცებს.

იოსებ არიმათიელი

აპეანნი

როცა დაჭკრავს თორმეტი, მოდა ჩემთან ვარდო: ვინ იქნება ჩვენს მეტო. არვინ. თნო. მარტო. მარტო! რა სიტყვა, ზურმუხტი და ჩახი მაკონდეება შევი ზღვა და ჩემი ღამაში! მარტო შევიდი ასოა მავ მხოან სიყვარში და რამდენი ალერსი არის მამეანში!

სანდრო ჩაჩიკაშვილი.

Handwritten signature and notes at the bottom right of the page.

სოფლის ხუმი მუშაკნი

ძმანი არჯევანიძენი

ჩვენი ქვეყანა რომ უმთავრესად სასოფლო მეურნეობის ქვეყანაა, ამას მტკიცება აღარ უნდა. უბედურება მხოლოდ ის არის, რომ ბუნებით უხვს ჩვენს ქვეყანას გონიერი და რიგიანი მომვლელი დღემდე არ ჰყავდა, ჯერაც არა ჰყავს, მეურნეობა პარველყოფილ მდგომარეობაშია. ადგილობრივ მცხოვრებს ბუნება რასაც აძლევს, მით კმაყოფილდება მიწინ, როდესაც გონიერი და გამრჯე მარჯვენა ჩვენს ქვეყანას სამოთხეს დაამსგავსებდა.

აღბალ ასე უყურებდნენ ქვეყნის ერთგული მოყვარულნი შვილნი ჩვენის სამშობლოს ასეთს ბუნებრივ სიმდიდრეს, რომ თვითონ უყვირლად დაიწყეს ჩვენს დაბა-სოფლებში ინტენსიური მეურნეობის წარმოება: მეფუტკრეობის, მესაქონლეობის, აბრეშუმის ქიის და სხ. გაჩენა.

ფრიად მძიმე იყო ასეთ მუშაკთ მუშაობა, ნა'-ეკლებით იყო მოფენილი გზა მათი, მაგრამ მიუხედავთ ამისა იგინი მინც წარბ შეუხრებლად მიდიოდნენ ჩვენს ყრუ სოფელში არა მხოლოდ სიტყვიერი საქადაგებლად, არამედ საქმის საკეთებლად ქვეყნის საკეთილდღეოდ.

როგორც უკვე აღვნიშნეთ ასეთები იყვნენ და არიან: ქართლ-კახეთში; კ. ამირჯები, ძმანი ან. და ნ. არჯევანიძენი, მეფუტკრე ბაგრატიანი, მიხ. ერისთავი, ის. ფურცელაძე, ხვედურელი დ. ციციშვილი, მეუღლენი ძამაცაშვილნი, ალ. სუმბათაშვილი, ჯანდიერის ასული (უიღლესი სამეურნეო ცოდნით აღჭურვილი) და სხ.

ყოველი ესეთი მუშაკნი რაში არიან დამნაშავენი? მხოლოდ იმაში, რომ ზოგიერთ მუქთაზორა ბედოვლათ თავადიშაღლებსავით თავისი მამულ დედული ბანკებში არ დააკრავს, არ გაყიდეს, ანუ ვისაც მამული არა ჰქონდა — შეიძინა და სოფლად გონივრულ-წესიერი მეურნეობა მოაწყო.

ერთი ასეთი ჩუმი სოფლის მუშაკთაგანნი არიან ძმანი ანტონ და ნიკოლოზ არჯევანიძენი. ვინ არიან ესენი?

ძმანი ანტონ და ნიკოლოზ არჯევანიძენი სოფ. ნორაოს მკვიდრნი, იგივე მაკარაშვილები (მაკაროვები) თუმცა თბილისის მოქალაქედ ირიცხებიან, სახედრო სამსახურში დაწინაურებულნიც არიან, თვის სამშობლო სოფელ-

თან კავშირს არა სწყვეტდნენ ხალხის სამაგალითოდ გაუმჯობესებ. მეურნეობის წარმოებით. ამ ორთა ძმათა ორმოც წელიწადზე მეტი იქნება რაც სოფ, ნორაოში შეიძინეს ასიოლე დესეტინა, 37 ნაქრად დანაწლებული და ხელი მიჰყვეს მეურნეობას: უპირველეს ყოვლისა გააჩინეს ძროხის საუკეთესო ჯიში, კარაქის კეთება და დღევბა შემოიღეს შვეციის აპარატებით ევროპიულად, გამართეს ცხენების საჯოგვე საუკეთესო ცხენის მოსაშენებლად — ინგლისურ-არაბულის და სხ., რისთვისაც 1892 წლიდან სხვა და სხვა გამოფენაზე დაჯილდოვებულ იქმნენ: ქების ფურცლით, მედალით, ფულით და სხ; 39 წლის წინად გამართეს საფუტკრე ახალის სამეცნიერო წესით, ამერიკული სკეზით დაიწყეს პურის თესვის გაუმჯობესება და საუკეთესო თესლა შემოიღეს. სხვებმა რომ ბუნებითი ტყეებს აოხრებდნენ, ამათ სოფლის სამაგალითოდ ღროკ დანრამულ ხე-ხუვებში მშენიერი ტყე გააშენეს, თითქო ბალია. ძმათა არჯევანიძეთა საქმიანობა არა ერთა და ორს სოფელს გოჯეს უჩვენა გზ: ფუტკრის, პურის თესლის და საუკეთესო საქონლის მოშენების. ამათის მიბაძვით ახლომანლო სოფლებშიც ნელ-ნელა დაიწყეს მუშაობა. მაგალითი ხომ პირველი საქმეა.

როგორც გადმოგვცეს დღეს ეს მეურნეობა იმხობა, ნადგურდება.

ვაშრობებ, თუმცა ჩვენი ქვეყანა ბუნებით მდიდარია, მკოდნე და მუყაით ხელის უქონლობით ღარიბია, რის გამოც მეურნეობის ბევრი დარგი მოშრეტლია. ბევრს ვერც კი წარმოუდგენია რა დიდი სარგებლობის მოტანა შეუძლიან მეფუტკრეობას, აბრეშუმის ქიის, მესაქონლეობას, ფრინველის მომრავლებას და სხ., ყოველივე ამას თითოეული ქართველი ინტელიგენტთაგანი, ანუ სოფელს გამოცილებული სადმე კანცელარიაში ამჯობინებს მუშაობას. რა ქნას ყრუ სოფელმა, თუ ნაძვილ ამხანაგობასა და ძმობას არ გაუწევთ, რიგიანის მაგალითით!

ამიტომაც საქირა ყოველ სოფლის შეგნებ. მუშაკს ხელი შეეწყოს; რითაც და ვისგანაც კა შეიძლება. კერძო თაოსნობა დიდი საქმეა, დიდი სარგებლობის მოტანა შეუძლიან და ამას წახალისება, განვითარება უნდა.

ვისურვოთ, რომ ასეთ სამეურნეო კულტურულ მუშაობას მფარველი გამოსჩენოდეს.

იოსებ არიმათიელი.

შემდგ წერილში სხვა მეურნეებს შევხებით.

მეორე გლახა მადლობელი ვარ [გადის ნელ-ნელა და თან უმადურობის სიტყვებს ამბობს.]

ქვრივი [რომ შეხედავს მიმავალს დაუნახავს და ხეტოილ ფეხებს და დაუძახებს:] დამაცა შე არ დასაცალეებლო. [გლახა შესდგება. ქვრივი თავისთვის ამბობს:] უქალამნობით ფეხები დახეტოილი აქვს, ამ აღრე და მალე სასიკვდილეს. [წამოისხავს შალს და ეტყვის:] ჩემთან მოშავდი შე აღრე სასიკვდილე და გვიან დასამარხავო.

მეორე გლახა [გაოცებული ხელების შლით მივა და ამბობს:] რა უნდა ჩემვან, რომ აღარ მიშვეას. რა ჭირად შემოვედი. მე ამის წყევას და ყვედრებას ვერ გადურჩები.

ქვრივი [კარებში გაიხედავს, ხმა მალა დაიძახებს.] ბიჭო არტო! მედუქნე, ერთი შოლტი ღორის საქალამნე მომეცი. (ხმა გარედან ეხლავე).

მედუქნე [შემოაქვს საქალამნე და აძლევს ქვრივს;

ქვრივი [ქვრივი საქალამნე ათვალნერებს და თან გლახას ეუბნება:] აი, შე არ დასარჩენო, ეს შენთვის ვიყიდე ამოისხი და ჩაიცი. [თან ზომავს.]

მედუქნე რაო, მაგისთვის იყიდე, გემართა თუ რა?

ქვრივი [მოატყუებს] მაშ არადა, მაგის თავის მზემ, ჩემს თავს მოვაკლებდი და მაგის ქალამნებში მივცემდი. (საქალამნეს გლახას თავში მიახეთქებს.)

გლახა [თვალეზე ხელს მიიფარებს და წაილულულედებს] პილპილ მოყრილი მადლი ეს არის. (გადის.)

ფ ა რ დ ა .

გ. კვაცხუთელი.
(კიონ სუარტი)

პორფილე გორგოშიძე

უფროსი უნტ.-ოფიცერი, ყურნ. „თეატრი და ცხოვრება“-ს ასოთ ამწყობი, დაიჭრა ჩოლოქთან 1918 წ. აპრილის 8-ს ე. გოგვაძის ჯავშნოსან მატარებელზე (№ 4) როდესაც ოსმლო გურიის საზღვარს შემთესია და ამ შემოსეულ მტერს გააფთრებით ებრძოდა. აქვე დაიჭრა მისი მეორე ძმა ალექსანდრე. ესეც ჯავშნოსან მატარებლის რაზმელი. ორივე გმირი ძმა დაჯილდოებული იქმნენ გიორგის ჯვრით.

ჩემი მულის თქმა

ოხ, ჩემი გული—
მარად დაგული
როდის იქნება რომ აყვავდება!..
სამშობლოს წყლული,
დეგნილი სული
განიკურნება-გამომთელდება!..
ნუ თუ საფლავი—
მრისხანე, შავი
ისე მიმუხთლებს სატრფოვ ჩაგრულო,
რომ ჩემი ერი
მხნე და ძლიერი
აღარ ვიხილო გონს მაცემულო!..
ნუ თუ მარადის
ჭირი რაც დაღის
კოდვილი ქვეყნის სამფლობელოზე
და ცის გრიალი,
რისხვით ტრიალი
სქექს და იქუხებს შენს მთა ველოზე!..
და გლოვის ზარი
ტირილი მწარი
არ მიიცილება, აღარ გაჰქრება
და მის საფლავზე
ცის კრის ვარსკვლავზე
არ აყვავდება კვლავ ნეტარება!..
არის ნიშანი
და მრწამს მიზანი
ძლივის გვირგვინით შეიმოსება,
თუ ერის ხელი—
მრისხანე, ცხელი
მტერს მახსილს ჩასცემს, შეეკვფთება
და კიოეც ვცანი—
მისი მგოსანი,
რომ მოვესწრობი მის კეკლუცობას,
მთისა და ველის
მტრის გულის მწველის
ცის ჰანგით სტყენას, მუსიკალობას...
ტრემუნაღენი

საქართველს მანთავისუფლების მოღვაწენი

(1832 წ. „ფართული საზოგადოება“)

(გაგრძელება. იხ. თ. და ც. № 11)

რუსებმა რო ნახეს თვალით და გაიცნეს ქართველი ერის ოჯახის ძლიერება და ავ-კარგიანობა, მაშინვე დაიწყეს თავისებური მოწესრიგება. ყველა ეს მოწესრიგება იყო ქართველი ერის დაქვეითება, დაჩაგრვა, ქართველი ოჯახის მოსპობა, თითქმის საქართველოს ერის განადგურება; მათი ხსენების გაქრობა, ქართველის გარუსება, ქართული ენის მოსპობა და მის საშუალებით საქართველოს რუსეთთან გაერთიანება. ამის შესრულებას შეუდგნენ იმ ხანიდამ, როცაჲ მათ შესძრეს ეს და მოახერხეს. რუსებმა თვისის ბოროტებით მალე გამოიწვიეს ქართველებში წინაღმდეგობის აღორძინება. და რუსთაგან საქართველოს განთავისუფლების აზრი. აი ესეც ამათ ბოროტებანი, რაც შეიძლება მოკლეთ: რუსებმა საქართველოში შემოსვლის უშაღვე დაამდაბლეს ქართველი ერი. დაამდაბლეს ქართველი ერი და დაუწყეს გმობა. ყველგან საქართველოში მოსპეს ქართული ენა და ამ ენით საქმეების გაერჩევა და კამათი. მათკი პირობა ჰქონდათ, რომ ეს არ უნდა ექმნათ. მოსპეს ქართული სასწავლებელი და მის მაგიერ დაარსეს რუსული სამხედრო სკოლები და კაზარმები. ქართველ თავდა-აზნაურობას და მათ ყმათა ერთობას შურიანის თვალით შეხედეს. აქტივთ თავდა აზნაურთა და მათ ყმა გლეხთა შორის დაამკვიდრეს განხეთქილება, მტრობა და ერთმანეთის სიძულვილი. შეიშურეს თავადის შვილების დიდი გვარის და დიდი მამულ დედულის პატრონები და ისურვეს ამათი გაღატაკება. გლეხებს აპყარეს ის პატივის ცემა, რაც მათ აქვდათ საქართველოს მეფობის დროს. ამიტომაც ამათ გარყენეს მთელი თავდა-აზნაურობა ასწავლეს ყველა ნაირი სიყვარავე. თავდა-აზნაურნი თამაშობაში აგებდნენ მამულებს, ყმებს, ერთმა ცოლიცკი წააგო. თბილისში რუსებმა დახსნეს საკახოები კაბაკები, ტრახტარები, მიკიტნის დუქნები და სხვაც ასეთი საყმარობაზო სახელები. აქ სიარულს მიეჩნია ქართველი ერი, ქიფებს, ლხინებს და ამისათვის ყველაფრის თვით უძრავ მამულების, დაგირაგებას და გასყიდვასაც მიჰყო ხელი. ასეთის ოსტატური მტრობით დაცა ქართველი კაცის აყვავებული ოჯახი და გაწრიოდა, დაცა თავდა-აზნაურობა: არისტოკრატიულ თავადის შვილობა, შემძლებული სოფლის გლეხი ოჯახის შვილები და თვით ქართველი მოქალაქენიც, ყველა ამათ გაქრობას ხელს უწყობდა რუსეთის მთავრობა. რუსები სიხარულს იყვენ მიცემულნი. ამ სახით არ აღსრულდა რუსეთის პირობის სიკეთენი, რუსების მთავრობის ბოროტება მართლთ ამითი არ გათვდა; აქ ბევრი კიდევ სხვა არის მოაზოვლოელი ხოლო ყველას ვერ მოვსთვლით. 1801 წ. შემდეგ რაკი რუსებმა საქართველო ხელში ჩაიგდეს მის შემდეგ ქართველი ბატონიშვილი სულ რუსეთში გადასახლეს, მათ იქ მისცეს ცოტა დახმარება და სუყველა

მასთან გარყენეს, გაალოთეს, გააბოზეს. ამერ-იმერეთის ბატონის რიცხვი 100 კომლზედ მეტი იყო, სულ მოსპეს უცოლშვილოთ. რუსებმა ეს მიტომ ქმნეს, რომ ამათი ეშინოდათ, მამრობითი სქესი არ გამრავლდეს და მერე საქართველოზე დავა აზგეიტეხოს, მეერი ამათგან ჩუმთ მოკლეს, ზოგი მოწამლეს, აგრედვე უყვეს თბილისში მცხოვრებ ალექსანდრე ბატონიშვილს ირაკლის. ამის ერთი ვაჟიშვილი ძიძამ შესყიდვით ბალკონი დამ ჩააგლო და ბავშვი ამით მოკვდა 1880 წ. რუსის მთავრობამ ქართველებს დაუხსნა ისეთი ფულის სასესხებელი კასები და მერე პრიკაზი, სადამაც ქართველები ადვილთ ისესხებდნენ ფულებს და უფალო კაცნი ვალიანდებდნენ. ამისთანა მანქანებით დავალიანდა მთელი ქართველი ერი და მერე ასე დავალიანებით დაარღვა ქართველი კაცის აყვავებული ოჯახი, მამულები და ყოველივე სულ დაისყიდა ვალებში. რუსის მთავარ-მართებული მის, ვარანცოვი რომელიც საქართველოში ჩამოვიდა 1846 წ. იყო მეტათ მოხერხებული მტერი ქართველი ერისა. მან ქართველებს თავი შეაყვარა, 1851 წ. ამის თაოსნობით გ. ერისთავმა ქართული თეატრი დაარსა თბილისში. 1852 წ. ამისივე დახმარებით გამოიცა ჟურ. „ცისკარი“, დაარსა სკოლები და ყველა ამაებთან გახსნა მამულების დასაგირაგებელი პრიკაზიც, სადაც ქართველ თავდა-აზნაურებმა იწყეს თავიანთ უზარ-მაზარ მამულების დაგირაგება, მერე ამ „პრიკაზის“ ვალში ეს მამულები სულ ზურმის ფასად იყიდებოდა. ვერონცოვმა ქართველებში ისე გაიკეთა სახელი. ვითომც იგი ქართველი ერის გულშემტკიცარი იყო ის კი არა იგი იყო ჩუმი მტერი და ისეთი ბოროტი, რომლის მსგავსი ნაკლებად მოიძებნებოდა თვით აშკარად ბოროტად ცნობილთა შორისაც.

(გაგრძელება იქნება)

ზ. ზიზინაძე

ურუმიდან

თუ გინდა რომ კაცას გუფი დაიმონოს ციურ ჰანგმა, სიშწუნარეს მიუმღეროს ცით მოძღვნილმა შენმა ჩანგმა სულ ცოტა მისთანებო, რომელთ ეწოთ ტკბილად მღერა, თავისუფალ, უღარდელ გუფს რომ ეძიო — ჰვარებ გერა, ლ. ძიძიგური

ქართლის ლოცვა

ღვთისმშობელო გვედრებით,
 მოგვანიჭე გამარჯვება:
 ძირს დაშე ჩვენი მტერი,
 კეთილს მიეტ ზმადლებს...

მეთოდე ასათიანი

სამშობლოს მსხვერპლნი

პოდ. იასონ ნიკოლოზის ძე ფილიპია (1891-1918)

ჩვენი სამშობლოს აღდგენა და წელში გამაგრება ახალ-ახალ მსხვერპლს ითხოვს. ეს მსხვერპლნი არიან სახელოვანი და უკვდავნი თვის ერის ხსოვნაში.

ერთი ამგვართაგანია პოდ. იასონ ნიკ. ფილიპია.

სოფ. ხეთის ზუგდ. მახრ. (სამეგრელო) მცხოვრები იასონ ნიკ. ფილიპია, ხეთის ორ კლასიან სკოლაში სწავლა დამთავრებული და თვითგანვითარებული, გაიწვიეს სამხედრო სამსახურში 1915 წ. აპრილში, 21 წლისა, ჩარიცხეს უბრალო ჯარის კაცად ერთ ერთ ჯარის ნაწილში და გაგზავნეს შორეულ რუსეთში, ორენბურგში. სამსახურში მან მკისვე მიიქცია უფროსების ყურადღება, დანიშნეს „უჩებნი კამანდაში“, მერე ორენბურგის საპრაპორშჩიკო სკოლაში რაც იმავე წელს გაათავა.

1916 წ. იანვარს სათადარიგო პოლკში დანიშნეს რუსეთში, ექვსი თვის მერე გაგზავნეს დასავლეთის ფრონტზე მე 765-ე ქვეითა ზიმნიცის პოლკის მეათე როტის უფროსად, ფრონტზე დარჩა წელიწად ნახევარს და მუდამ ბრძოლაში მონაწილეობდა.

შორეულ რუსეთიდან თვის ხშირ-ხშირ ბარათებში მუდამ იმას იწერებოდა „როდის ველირსებით იმ ნეტარს დროს როცა ჩვენს სამშობლოში აილაგმება ავაზაკ-ნაძირალთა თარეში და სწავლა-განათლებას აქცივდეს ყველა ყურადღებასო.“

1917 წ. დეკემბერს 20-ს ჩამოვიდა დროებით მაგრამ არეულობის გამო აქ დარჩა და 22-ს იანვარშივე მესამე ქართულ პოლკში ჩაეწერა. მონაწილეობდა ბოლშევიკებთან წინააღმდეგ ბრძოლაში ოფიცერთა რაზმში ქალ. ზუგდიდში, ბოლო დროს 18 ივნისს კი სხვა რაზმთან ერთად გაიგზავნა სოხუმის არეულობის ჩასაქრობლად, სადაც სოფ. ხოსტაში ქ. სოხის ახლოს 5 ივლისს ბოლშევიკებთან ბრძოლაში გმირულად მოკლულ იქმნა.

როგორც მტებთან მებძოლი, იგი იყო ყოვლად უშიშარი, გულადი; იგი მუდამ ბრძოლისკენ მიისწრა-

ფოდა, ამხანგობაში ბევრჯერ რთქვამს „ჩემზე გაასროლილ ტყვიას კბილთ დაიჭირამო.“

რუსეთიდან რომ ჩამოვიდა მან არ მოისურვა სახლში გაჩერება, მკისვე ჯარში ჩაეწერა, მას სწყუროდა სამშობლოს სამსახური. უშიშარობამ და სამშობლოსათვის თავდადებულობამ ბოუსპო მას ჯანსაღი ახალგაზდა სიცოცხლე. დიას! იასონი იყო სულით და გულით ერთგული ჩვენი საქართველოს ნორჩი დემოკრატიული რესპუბლიკისა. მას უნდოდა ესახელებინა თავი საქართველოს მტრებთან ბრძოლაში და კიდევაც შეასრულა ნატურა: გმირულად შესწირა თავი.

სალხში კი დარჩენ შავებში ჩამსხდარნი მოხუცი დედმამანი, დები და ძმები, რომელთა კრემლის ნაკადული დღესაც იღვრება; რათ ღირს მათი ცხოვრება უიასონოთ, მაგრამ იმ იმედით ინუგეშებენ თავს, რომ რესპუბლიკას ესაჭიროებოდა ერთგული მებრძოლი; ბეგრმა უკვე შესწირეს თავი და კიდევ საჭიროა შეეწიროს და აი მხოლოდ ესღა ანუგეშებს იასონის, შავებში ჩამსხდარ დედ-მამას.

არსენ ტურაბელიძე

შორაპნის სახელოვან გვარდიის სახელოვანი გმირი, მონაწილეობას იღებდა ანარქიასთან ბრძოლაში. იგი იყო ახალციხეში, ნატანებში, სოხუმში, თბილისში, მონაწილეობას იღებდა თათრების წინააღმდეგ ბრძოლაში. 17 ივნისს გუდაუთთან ცხარე ბრძოლის დროს მოწინააღმდეგის გამოსროლილი ტყვია მოხვდა თვალში, მაგრამ იგი არ შემკრთალა, ეცა ტყვიის მფრქვეველს, რამდენჯერმე მოასწრო გასროლა და კიდევ დაეცა ძირს. მტერმა იგი სასტიკათ აწამა და ისე მოჰკლა. საუკუნო იყოს ხსენება შენი საყვარელო არსენ. საქართველოს რესპუბლიკის გმირთა შორის შენი სახელიც მარად ვარსკვლავით იკაშკაშებს.

ს ა ლ ა მ ი !

სალამი „თეატრი და ცხოვრება“-ს რომელიც ჩვენი ღრთის საარსებო სიძვირის ღრთის მანინტ გამოდის და სულიერ წყურვილს ოდნავ მანინტ გვიკლავს. გასაოცარია, რედაქციას როგორ უძლებს სურათებისა და ქაღალდის ეგოდენ ხარჯებს!

ნება მიბოძეთ მე, როგორც თავისუფალ საქართველოს მოქალაქემ და ჩვენი კულტურულ წარმატების ერთმან მონატრეთაგანმა 50 მან. შემოგავიოთ. ჯერ ხნობით მიიღეთ ეს ჩემი წვლილი სულით და გულით გასურვებთ წარმატებას.

შეთხველი: გ. ი. რ ძე

პეტერბურგო რედაქტორო!

ხუთშაბათს, 18 ივლისს 1918წ. ქ სურამში, ქარ. მთაწვე სტენის მოუფრეთა მიერ გამოცემულ იქმნა საღამო, თქვენს პეტერბურგო ურნალ „თეატრი და ცხოვრების“- სასარგებლოდ. წარმოდგენილი იყო ღრ. ესკიფი „ლურჯი საღამო“, კომ. „ადგილ-ქატანს“ და ვოდ. „დატრიალდა ჯარს“. წმინდა შემოსავალი დაგერჩა 200 მან. (ოცი თემანა) რომელსაც კვებენით.

გამგე: შ. ვარსიმაშვილი.

რეჟის. კონია მურვანიშვილი.

ქ სურამი 1918წ.

ურნ. „თეატრი და ცხოვრება“-ს

შემოსწირეს

- 1, გ ხუციშვილი: — — — — — 5 მ
- 2, ი. კოდუმი — — — — — 3 ე.
- 3, ი. სტურუმი — — — — — 10 მ
- 4, გ. კალელიშვილი — — — — — 5 მ.
- 5, ვ. თურაბულიძემ — — — — — 100 მ.
- 6, ი. ი. რ-ძემ — — — — — 50 მ.

შემომწირველთ გულითაღს მადლობას ვუძღვებით.

რედ.

ვევლას: თვის საჭირო და სასარგებლო წიგნი (ოცდა ხუთი წლის ნაშრომი)

უცხო სიტყვათა ლექსიკონი

შედგენილი იოსებ იმდაშვილის მიერ, მეორე შეესებულ-შესწორებული გამოცემა, გამოვიდა. შეიცავს 1100 გვ. ზღლის მომწერთათვის, საუკეთესო უღით — 20 მან, უუღოთ — 15 მან. (წინად შემოტანილის გამოცხადებით). ბახარზე უღით — 30 მ., უუღოთ 25 მ. საწებო: თბ ლისი, ბახარის ქ. ნოშერი 20, ალექსანდრეს ბაღის შირდანი, რედაქცია „თეატრი და ცხოვრება“

რედაქტორ-გამომცემელი იოსებ იმდაშვილი